

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ

КУРСОВА РОБОТА

З дисципліни “Підприємницька діяльність”
на тему: Бізнес-план діяльності фермерського
господарства «Барвінок»

Виконала: студентка III курсу, 36 групи
галузі знань 07 Управління та
адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво та
торгівля

Віолетта ТКАЧЕНКО

Керівник - викладач

Анна КОГУТ

Оцінка за національною шкалою

Члени комісії

_____ *Любов ПРОГОННА*
(підпис)

_____ *Зульфія РУДИЧЕНКО*
(підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Відділення Будівництва, економіки та фінансових технологій
Циклова комісія економічних спеціальностей
Освітньо-кваліфікаційний рівень фаховий молодший бакалавр
Шифр та найменування галузі знань 07 Управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова ЦК економічних спеціальностей
_____ Анна КОГУТ
«_____» _____ 2026 р

ЗАВДАННЯ
на курсову роботу з дисципліни
„Підприємницька діяльність”
студентці 3 курсу 36 групи
Віолетті ТКАЧЕНКО

Тема роботи: Бізнес-план діяльності фермерського господарства «Барвінок»

Вихідні дані:

1. Земельна площа – 240 га ріллі:
 - а) 15 га ріллі – у власності фермерського господарства
 - б) 225 га ріллі – у користуванні фермерським господарством
2. Сільськогосподарські культури для вирощування:
 - а) Озима пшениця;
 - б) Ячмінь;
 - в) Гречка;
 - г) Соняшник.
3. Грошова оцінка 1 га ріллі - 26793 грн.
4. Годинна тарифна ставка 120 грн
5. Орендна плата 5%.
6. Умови одержання кредиту
 - а) Період кредитування 12 місяців;
 - б) Процентна ставка (річних) 30%.

Дата видачі завдання «_____» _____ 2026 р.

Керівник курсової роботи _____ Анна КОГУТ

Завдання до виконання прийняв студент «_____» _____ 2026 р.

Студент (ка) _____

Розглянуто і схвалено на засіданні ЦК економічних спеціальностей

Протокол № _____ від _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГАЛУЗІ.....	5
1.1 Бізнес-план та основні етапи його формування	
1.2 Умови формування бізнес-плану з урахуванням специфіки галузі виробництва	
1.3 Правове регулювання процесу розробки бізнес-плану	
2. РОЗРОБКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ.....	16
2.1 Короткий опис підприємницького проекту	
2.2 Опис підприємства	
2.3 Опис продукції та ринку	
2.4 Управління та організація виробництва	
2.5 План виробництва	
2.6 План маркетингу	
2.7 Фінансовий план	
2.8 Ризик і шляхи його зниження	
3. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	36
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

ВСТУП

Бізнес-план підприємства є одним з основних інструментів управління підприємством, що визначають ефективність його діяльності

Актуальність вибраної для даного дослідження теми визначається тим, що кожний підприємець, починаючи свою діяльність, повинен ясно представляти потребу на перспективу у фінансових, матеріальних, трудових і інтелектуальних ресурсах, джерела їх отримання, а також уміти чітко розрахувати ефективність використання ресурсів в процесі роботи фірми.

Нестабільність зовнішнього середовища створює потребу у швидкій адаптації підприємств та постійного розвитку розширення діяльності. В умовах ринку і жорсткої конкурентної боротьби підприємство повинне уміти швидко і адекватно реагувати на зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі і усередині самого підприємства.

Бізнес-планування є ключовим інструментом для забезпечення успішного зростання організації. Дослідження вітчизняного та зарубіжного досвіду бізнес-планування, дають змогу визначити потенційні можливості забезпечення стійкої позиції підприємства.

Планування потрібне будь-якій організації, яка збирається здійснювати певні дії в майбутньому. Вони змушені шукати такі форми та моделі планування, які б забезпечували максимальну ефективність рішень, які приймаються.

Оптимальним варіантом досягнення таких рішень є нова прогресивна форма плану – бізнес-план. Об'єктом дослідження є обґрунтування доцільності розробки бізнес-плану вирощування нового виду продукції.

Базою дослідження є фермерське господарство «Барвінок».

Метою роботи є розробка бізнес-плану підприємства, спрямовано на розвиток і зміцнення економічного потенціалу підприємства, підвищення рівня конкурентоздатності серед вітчизняних виробників.

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ З УРАХУВАННЯМ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГАЛУЗІ

1.1 Бізнес-план та основні етапи його формування

Підвищення ефективності бізнесу підприємця впливає на економічне зростання економіки України. В даний час ми спостерігаємо як у виробництві продовжується нераціональне використання природно-ресурсного, трудового та виробничого потенціалу.

Ефективність використання ресурсів залежить від значної кількості різноманітних організаційно-економічних, технічних і фінансових чинників, що зумовлює потребу реального обґрунтування кожного проекту інвестування діючого або новостворюваного підприємства.

Досвід зарубіжних і вітчизняних підприємств свідчить, що бізнес-планування є важливою умовою функціонування підприємств, їх економічного росту та розвитку.

Сьогодні бізнес-план стає все більш важливим документом, який може переконливо продемонструвати здатність підприємства виробити і (що найголовніше) продати достатню кількість товарів або послуг. При цьому розміри прибутку і повернення вкладень повинні задовольняти потенційних інвесторів.

Існують щонайменше чотири основні причини необхідності складання бізнес-плану:

- Можливість знайти проблеми ще "на папері", тобто наперед, до того, як вони стали очевидними;
- Сьогодні без бізнес-плану практично неможливе залучення інвестицій;
- Бізнес-план - це стандартний документ для ознайомлення з підприємством, часто запрошується потенційними інвесторами і кредиторами, а також проста вимога цивілізованого ринку;
- Бізнес-план - це відмінний інструмент контролю і управління [3].

Досвід зарубіжних і вітчизняних підприємств свідчить, що в ринкових умовах стабільного успіху в бізнесі неможливо досягнути не здійснюючи бізнес-планування. Воно є важливою умовою функціонування підприємств, їх економічного росту та розвитку.

Нині більшість підприємств не мають офіційно прийнятих планів і у них відсутній механізм планування:

- система норм і нормативів;
- технології планового процесу;
- організаційні структури планування.

Планування тут підмінюються різного виду рішеннями власника або менеджера підприємства про ті чи інші напрямки господарської діяльності, які, зазвичай, розраховані на короткий період часу і за відсутності необхідного підходу можуть стати причиною виникнення проблемної ситуації в перспективі. Це пояснюється швидкими змінами ринкової ситуації в країні та умов господарювання підприємств.

Про прорахунки у процесі прийняття рішень власниками підприємств або їх менеджерами, що не використовують в своїй діяльності методи бізнес-планування, стає відомо лише після складання квартального або навіть річного балансу. Тому переважна більшість таких підприємств перебувають в стані фінансової кризи [4].

Бізнес-планування - це процес розроблення і детального обґрунтування реалізації підприємницької ідеї, який включає аналіз ринкових, виробничих, організаційних і фінансових аспектів передбачуваного бізнесу та визначення найкращих способів досягнення наперед встановлених цілей. Бізнес-планування дозволяє передбачити проблеми, які можуть з'явитися в процесі реалізації підприємницької ідеї та знайти ефективні шляхи їх вирішення.

В процесі бізнес-планування вирішуються такі основні стратегічні та тактичні завдання:

- оцінювання організаційно-управлінського та фінансово-економічного стану підприємства;

- аналіз зовнішнього бізнес-середовища підприємства, його сильних і слабких сторін діяльності;
- формування цілі, розробка стратегії і тактики конкурентної боротьби підприємства;
- визначення потреби та джерел надходження матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, необхідних для досягнення цілей підприємства;
- оцінювання фінансових результатів на перспективу та виявлення ризиків у діяльності підприємства;
- інформування працівників підприємства про цілі бізнесу й засоби їх досягнення;
- розроблення заходів з мотивації працівників підприємства на виконання завдань підприємства тощо [2].

Бізнес-план є і багатоплановим управлінським інструментом. Він передбачає рішення стратегічних і тактичних задач, що стоять перед підприємством, незалежно від його функціональної орієнтації, зокрема: організаційно-управлінська і фінансово-економічна оцінка стану підприємства; виявлення потенційних можливостей бізнесу, аналіз сильних і слабких його сторін; формування інвестиційних цілей на планований період.

У бізнес-плані обґрунтовуються загальні і специфічні елементи функціонування підприємства в умовах ринку, вибір стратегії і тактики конкуренції, проводиться оцінка фінансових, матеріальних, трудових ресурсів, необхідних для досягнення мети підприємства.

Бізнес-план забезпечує об'єктивне уявлення про можливості розвитку виробництва, способи просування товару на ринок, ціни, можливий прибуток, основні фінансово-економічні результати діяльності підприємства, виявляє зони небезпек, пропонує шляхи їх обмеження. Подібний план використовується незалежно від сфери діяльності, масштабів, виду власності, організаційно-правової форми компанії. У ньому знаходять своє рішення як внутрішні завдання,

пов'язані з управлінням підприємством, так і зовнішні, обумовлені, зокрема, взаєминами з іншими фірмами і організаціями.

Завдяки бізнес-плану з'являється можливість поглянути на роботу підприємства як би з боку. Сам процес розробки бізнес-плану, що включає детальний аналіз економічних і організаційних питань, постійно спонукає мобілізуватися.

У ринковій економіці бізнес-план є виключно ефективним робочим інструментом як для новостворюваних, так і для діючих компаній у всіх сферах підприємництва. Бізнес-план спонукає ретельно вивчити кожен елемент передбачуваного ризикового ринкового заходу. Практично завжди в цьому процесі виявиться немало слабких місць і пропусків, усуненню яких не можна не приділити уваги.

Бізнес-планування займає все більш істотну частку у веденні підприємництва на сучасному рівні. У діловому світі, що постійно перетворюється, для бізнесу відкривається зараз безліч нових можливостей. Бізнес-планування допомагає не втратити їх і використовувати для перетворення і підвищення ефективності діяльності на ринку [6].

1.2 Умови формування бізнес-плану з урахуванням специфіки галузі виробництва

Формування бізнес-плану сільськогосподарського підприємства має враховувати галузеві особливості аграрного виробництва, які суттєво відрізняють його від промисловості чи сфери послуг. Основними специфічними рисами є залежність від природно-кліматичних умов, сезонність виробництва, тривалий виробничий цикл, підвищені ризики та державне регулювання аграрного ринку. У зв'язку з цим структура та зміст бізнес-плану повинні адаптуватися до цих факторів.

Однією з ключових умов формування бізнес-плану є оцінка природно-ресурсного потенціалу підприємства: родючість ґрунтів, кліматичні показники, наявність водних ресурсів, рельєф місцевості. В аграрному виробництві земля виступає основним засобом виробництва, тому в бізнес-плані необхідно:

- надати характеристику земельного фонду (площа, структура угідь, тип ґрунтів);
- визначити систему сівозміни;
- обґрунтувати вибір культур або напрямів тваринництва;
- врахувати агротехнічні вимоги та екологічні обмеження [3].

Таким чином, виробнича програма підприємства формується з урахуванням природних умов регіону та їх відповідності обраній спеціалізації.

Сільське господарство характеризується сезонністю виконання польових робіт і нерівномірністю надходження доходів протягом року. Виробничий цикл у рослинництві може тривати 6–12 місяців, а в тваринництві — ще довше.

У бізнес-плані необхідно:

- скласти поквартальний або помісячний графік виконання робіт;
- передбачити потребу в оборотному капіталі на період між витратами та отриманням виручки;
- врахувати витрати на зберігання продукції до моменту реалізації;
- розрахувати грошові потоки з урахуванням сезонних коливань.

Особливу увагу слід приділити плануванню ліквідності підприємства та забезпеченню фінансової стійкості в міжсезонний період.

Аграрне виробництво є ризикованим видом діяльності через залежність від погодних умов, коливань ринкових цін, епізоотій, змін державної політики тощо. Тому при формуванні бізнес-плану обов'язково здійснюється:

- ідентифікація виробничих, фінансових і ринкових ризиків;
- розрахунок можливих втрат;
- аналіз чутливості проєкту до зміни врожайності, цін реалізації, вартості ресурсів;

- розробка заходів мінімізації ризиків (страхування врожаю, диверсифікація культур, укладання форвардних контрактів).

Наявність розділу з аналізу ризиків підвищує обґрунтованість та інвестиційну привабливість бізнес-плану [5].

Для ефективного функціонування аграрного підприємства необхідна сучасна матеріально-технічна база: сільськогосподарська техніка, обладнання для зберігання, складські приміщення, системи зрошення тощо. У бізнес-плані потрібно:

- визначити наявні основні засоби та ступінь їх зношеності;
- розрахувати потребу в оновленні техніки;
- обґрунтувати джерела фінансування інвестицій (власні кошти, кредити, лізинг);
- оцінити ефективність використання технічних ресурсів.

Особливістю аграрного виробництва є висока капіталомісткість і залежність від технічного оснащення в короткі строки польових робіт.

Сільськогосподарська продукція реалізується на внутрішньому та зовнішньому ринках, що зумовлює необхідність аналізу кон'юнктури ринку, попиту та цінової динаміки. У бізнес-плані слід:

- визначити потенційних покупців (переробні підприємства, трейдери, елеватори);
- проаналізувати конкурентне середовище;
- розробити стратегію ціноутворення;
- обґрунтувати вибір каналів реалізації (прямі договори, біржова торгівля, кооперація).

Важливо враховувати сезонні коливання цін та можливість зберігання продукції для продажу у більш вигідний період.

Аграрний сектор активно регулюється державою через систему дотацій, податкових пільг, компенсацій вартості техніки, кредитних програм тощо. Тому при формуванні бізнес-плану необхідно врахувати:

- чинне податкове законодавство;
- можливість участі в державних програмах підтримки;
- вимоги щодо сертифікації продукції та стандартів якості;
- екологічні норми та вимоги щодо використання земель.

Залучення державної підтримки може істотно вплинути на фінансові результати та окупність проєкту [2].

Отже, формування бізнес-плану сільськогосподарського підприємства потребує комплексного врахування природно-кліматичних умов, сезонності виробництва, високого рівня ризиків, особливостей матеріально-технічного забезпечення, ринкової кон'юнктури та державного регулювання. Галузева специфіка зумовлює необхідність детального планування виробничої програми, грошових потоків та системи управління ризиками. Лише за умови врахування цих факторів бізнес-план може стати ефективним інструментом стратегічного розвитку аграрного підприємства.

1.3 Правове регулювання процесу розробки бізнес-плану

Держава, регулюючи будь-яку діяльність, повинна управляти мірою доступності цінностей, прийнятих у суспільстві та необхідних для задоволення інтересів усіх її членів. Регулювати підприємницьку діяльність у державі означає співвідносити назрілі економічні інтереси з наявними цінностями, затвердженими законодавством, насамперед Конституцією України.

Головна мета правового регулювання – враховувати «ієрархію» інтересів, прийнятих Конституцією, виявляти найважливіші та найістотніші з державного боку і стимулювати їх, а також виявляти антидержавні інтереси.

Закони та інші нормативно-правові акти створюють необхідний правовий режим забезпечення публічних інтересів у сфері економіки. Законодавство про підприємство та підприємницьку діяльність, земельне, бюджетне і податкове чітко виділяють державні інтереси та запроваджують засоби їх забезпечення. Це і

повноваження державних органів, і порядок вирішення справ, які порушують інтереси держави, і стимулювання суспільно корисної діяльності. З ними кореспондуються відповідні обов'язки підприємств, установ і організацій, а також громадян. Розглянемо базові нормативні акти, що регулюють основні аспекти підприємницької діяльності в Україні. Створення та діяльність підприємств різних організаційно-правових форм, державне регулювання та контроль підприємницької діяльності:

Конституція - це головне основоположне джерело права. Всі інші закони, прийняті або неприйняті, не повинні їй суперечити, інакше вони не матимуть юридичної сили. Для забезпечення організації державної влади Конституція встановлює права і функції різних гілок влади [1].

Цивільний кодекс України — основний нормативно-правовий акт цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України є кодифікованим нормативним актом (законом) яким регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), учасниками яких є фізичні та юридичні особи, Держава Україна, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права.

Кодекс законів про працю України — кодекс, який регулює в Україні трудові правовідносини. Регулювання таких правовідносин фокусується на процесові оплатного виконання роботи (на відміну від регулювання оплатного виконання роботи в цивільних правовідносинах, яке фокусується передусім на її результатів), тобто КЗпП регулює час роботи і відпочинку, заохочення та стягнення з працівників, гарантії для останніх із боку роботодавця тощо.

- Закон України «Про акціонерні товариства». Він визначає порядок створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, їх правовий статус, права та обов'язки акціонерів.

-Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»;

Державна підтримка передбачає формування програм, в яких визначається

механізм цієї підтримки. Програми державної підтримки розробляються та впроваджуються спеціально уповноваженим органом у сфері розвитку малого і середнього підприємництва із залученням інших центральних органів виконавчої влади та громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва. Державні програми підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України в установленому законом порядку

- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців»;

Державне регулювання підприємництва є напрямом державної політики, спрямованим на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та способом, що встановлюються Конституцією та законами України. Центральним органом, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку та підтримки підприємництва, є Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. Її діяльність спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Головне завдання цього органу – узагальнення практики застосування законодавства з питань підприємницької діяльності, опрацювання пропозицій, спрямованих на його удосконалення та формування державної політики, щодо підприємницької діяльності. Крім того, служба сприяє розвитку малого підприємництва, системи його консультативної та інформаційної підтримки і готує пропозиції щодо впровадження та удосконалення механізмів фінансово-кредитної підтримки підприємництва та його зовнішньоекономічної діяльності, координує систему підготовки та перепідготовки кадрів тощо.

Найбільша частка всіх правопорушень у галузі фінансів і підприємницької

діяльності — це правопорушення, які стосуються недотримання податкового законодавства та законодавства про порядок обчислення і сплати внесків підприємств на загальнообов'язкове соціальне та пенсійне страхування в Пенсійний фонд України і в Фонд соціального страхування, а також порушення законодавства про бюджетну систему України.

2 РОЗРОБКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

2.1 Короткий опис підприємницького проекту

Назва проекту: Виробництво зернових та олійних культур.

Спеціалізація: озима пшениця, ячмінь, гречка і соняшник.

Назва та адреса підприємства: Фермерське господарство “Барвінок” 63401, Україна, Харківська область, Чугуївський район, м. Зміїв.

Мета проекту: Визначення та обґрунтування стратегії розвитку підприємства на перспективу.

Доцільність проекту: Проект має високий рівень дохідності.

Потреба в грошових коштах: Для здійснення проекту підприємство потребує кредит у розмірі 3066360 грн, які будуть спрямовані на закупівлю матеріально-технічних ресурсів. Підприємство зможе виконати кредитні зобов’язання перед банком, якщо кредит буде виданий строком на 12 місяців під 30% річних.

Фінансові показники діяльності: Проведені попередні розрахунки господарської діяльності фермерське господарство “Барвінок” у 2026 році дають підстави стверджувати, що підприємство отримає чистий прибуток у сумі 715240,15 грн., що забезпечить рентабельність на рівні 18 відсотки.

2.2 Опис підприємства

Адреса підприємства: Україна, Харківська область, Чугуївський район, м. Зміїв. Усі земельні угіддя підприємства знаходяться поряд з населеним пунктом м. Зміїв, відстань до районного центру смт. Чугуїв — 30 км, до обласного центру м. Харків — 40 км.

Організаційно-правова форма — фермерське господарство. Спеціалізується на виробництві та забезпеченні регіонального ринку зерновими та олійними культурами.

Природні умови підприємства сприятливі для вирощування культур.

Фермерське господарство “Барвінок” є сімейним сільськогосподарським підприємством (кількість постійних працюючих 2 чоловік). На період посіву та збору урожаю постійно залучаються сезонні працівники.

Кількості основних працюючих достатньо для виконання поточних робіт на підприємстві.

Підприємство традиційно займається збутом продукції на районному аграрному ринку. За час діяльності підприємства на ринку сформувалися постійні споживачі продукції підприємства. Реалізація продукції здійснюється із власного складу або з складу Зміївського КХП, де знаходиться на зберіганні.

Головними елементами природних умов, які визначають землеутворюючий процес є: клімат, рельєф, землеутворюючі породи, рослинний і тваринний світ.

Підприємство розміщується в помірному кліматичному поясі, клімат помірно-континентальний. В місцевості переважають Північні і Північно - Західні вітри. Середня температура складає 20 градусів. Зима не дуже морозна, а літо спекотне. На клімат найбільше впливає географічна широта, абсолютна висота над рівнем моря, віддаленість від океану, рельєф, що оточує територію області, характер підсилюючої поверхні, що сприяє вирощуванню різноманітних сільськогосподарських культур. Рельєф - рівнинний. Землі відносяться до лісостепової зони. Ґрунти — чорноземи, малогумусні, на окремих ділянках глеюваті.

У власності фермерського господарства є 15 га ріллі та 225 га в користуванні. Грошова оцінка 1 га ріллі становить 26793 грн.

Для ведення господарської діяльності ФГ «Барвінок» має: ангар для зберігання техніки, зерносклад, техніку та автомобілі, сільськогосподарські машини. При виробництві зернових та олійних культур підприємство використовує традиційні технології.

2.3 Опис продукції та ринку

Підприємство планує у 2026 році здійснювати виробництво озимої пшениці, ячменю, гречки та соняшнику.

В Україні фактично щороку зростають показники валового збору зерна, в тому числі пшениці. Це пояснюється вдосконаленням технології вирощування та поступовим розширенням площ під комерційно успішними культурами

Серед найважливіших зернових культур озима пшениця за посівними площами займає в Україні перше місце і є головною продовольчою культурою. Це свідчення великого народногосподарського значення озимої пшениці, її необхідності у задоволенні людей високоякісними продуктами харчування.

Основне призначення озимої пшениці — забезпечення людей хлібом і хлібобулочними виробами. Цінність пшеничного хліба визначається сприятливим хімічним складом зерна. Серед зернових культур пшеничне зерно найбагатше на білки.

Ярий ячмінь вирощують в Україні як продовольчу, кормову й технічну культуру. Проте за обсягом використання його продукції в народному господарстві він є насамперед однією з цінних зернофуражних культур, частка якої в балансі концентрованих кормів є значною.

Цінується у тваринництві як грубий корм солома ячменю, особливо сортів з гладенькими остюками і запарена полова. Вирощують ячмінь на зелений корм і сіно у сумішах з ярою викою, горохом.

Ячмінь є важливою продовольчою культурою. Із зерна ячменю виробляють перлову та ячмінну крупу, борошно, яке використовують як домішку до пшеничного або житнього борошна при випіканні хліба. Зерно ячменю використовують для виробництва пива. Найбільш цінними в пивоварінні є сорти дворядного ячменю з добре виповненим і вирівняним зерном. Найбільш цінні сорти пивоварного ячменю в Україні в Лісостепу, на Поліссі, а також у передгірних районах Карпат. Мають значення і відходи пивоваріння, які використовують для відгодівлі тварин (барда, пивна

дробина).Із зерна ячменю виготовляють сурогат кави, екстракти солоду, які використовують у кондитерській, спиртовій і фармацевтичній промисловості.

Гречка, як і просо, рис, належить до найважливіших круп'яних культур і є єдиною незлаковою рослиною у групі зернових культур. Крупа з неї має високі споживчі, смакові та дієтичні якості

Із зерна гречки виробляють гречане борошно, придатне для виготовлення млинців, галушок, вареників, здавна відомих українських «гречаників», печива, макаронів, деяких сортів шоколаду. У хлібопеченні це борошно не використовують через брак у зерні клейковини.

Соняшник — основна олійна культура в Україні.Порівняно з іншими олійними культурами соняшник дає найбільший вихід олії з одиниці площі.

Соняшникову олію широко використовують як продукт харчування в натуральному вигляді. Соняшникову олію використовують в кулінарії, хлібопеченні, для виготовлення різних кондитерських виробів і консервів. Вона є основним компонентом при виробництві маргарину. Соняшникову олію використовують також при виготовленні лаків, фарб, стеарину, лінолеуму, електроарматури, клейонки, водонепроникних тканин тощо.

Виробництвом зерна в області займаються 1263 підприємств. В тому числі 202 – державних сільськогосподарських підприємств, 632 – господарських товариств, 19 – сільськогосподарських кооперативів, 88 – приватних підприємств, 201 – фермерських господарств, 121 – підсобних та інших сільськогосподарських підприємств.

Сільськогосподарські підприємства спеціалізуються в рослинництві на виробництві зернових та олійних культур.

2.4 Управління та організація виробництва

Трудомісткість - величина, обернена до праці, яка дорівнює сумі всіх витрат праці на виробництво одиниці продукції. Трудомісткість є більш

об'єктивним і точним вимірювачем продуктивності праці, ніж виробіток. На неї не впливають ні зміни асортименту продукції, ні зміни її рентабельності. У сільськогосподарській галузі трудомісткість T , люд.-год. визначається за формулою

$$T = T_{\text{ф}}/\text{ВП}, \quad (2.1)$$

де $T_{\text{ф}}$ – фактичний фонд робочого часу, людино-годин;

ВП – обсяг виробництва продукції (в натуральному або вартісному виразі).

Оскільки відомо норму часу на вирощування кожного виду продукції (Додаток 2), розрахуємо трудомісткість шляхом добутку площі та затрат праці на 1 га відповідної культури.

Нормативна кількість працюючих у фермерському господарстві визначається в залежності від загальної посівної площі та затрат праці, пов'язаних з виробництвом визначених культур та річним фондом робочого часу (дивись таблицю 2.1).

Таблиця 2.1 - Трудомісткість виробництва

Продукція	Площа, га	Структура посівної площі, %	Затрати праці на 1 га люд.-год.	Затрати праці всього, люд.-год.
Озима пшениця	60	25,00	18	1080
Ячмінь	60	25,00	12,5	750
Гречка	60	25,00	6,4	384
Соняшник	60	25,00	17,4	1044
РАЗОМ	240	100	-	3258

Рекомендована кількість працюючих на підприємстві залежатиме від загальних витрат праці (3258 люд.-год.) та річного фонду робочого часу одного працюючого (1960 год. = 280 днів * 7 год.). Тому на підприємстві буде 2 постійних працюючих (3258 люд.-год. /1960 год). На сезонні роботи пов'язані з посівом та збиранням урожаю буде залучатися додаткова робоча сила.

Управлінням, організацією виробничих процесів та збутом продукції має займатися голова фермерського господарства.

Оплата праці — це одна з найскладніших економічних категорій і одне з найважливіших соціально-економічних явищ. Оскільки вона, з одного боку, є основним (і часто єдиним) джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, а з іншого боку, для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства, то питання організації оплати праці і формування її рівня разом з питаннями забезпечення зайнятості складають основу соціально-трудових відносин у суспільстві, бо включають нагальні інтереси всіх учасників трудового процесу.

На підставі трудомісткості виробництва та тарифних ставок робітників відповідної кваліфікації проведемо розрахунки витрат на оплату праці (дивись таблицю 2.2).

Таблиця 2.2 - Витрати на оплату праці

Продукція	Затрати праці всього, люд.-год.	Тарифна ставка, грн.	Загальні витрати, грн.
Озима пшениця	1080	120	129600,00
Ячмінь	750	120	90000,00
Гречка	384	120	46080,00
Соняшник	1044	120	125280,00
РАЗОМ	3258,00		390960,00

Загальні витрати на оплату праці будуть становити 390960,00 грн. Витрати на оплату праці з вирощування озимої пшениці становлять 129600,00 грн., а найменше гречка – 46080 грн..

2.5 План виробництва

Площа для вирощування в плановому році озимої пшениці складатиме 60 га, ячменю – 60 га, гречки – 60 га, соняшнику – 60 га. Урожайність визначається з урахуванням попередніх років та в залежності від обсягів

внесених мінеральних та органічних добрив і прогнозується на озиму пшеницю – 40 ц/га, ячмінь – 30, гречку – 18, соняшник – 15 ц/га.

Основний обробіток ґрунту під озиму пшеницю та соняшник проводиться восени; під ячмінь та гречку – весною. Перед посівний обробіток ґрунту під озимі культури включає закриття вологи (ДТ-75+С-11), вирівнювання ґрунту (ДТ-75+ВП-8), культивация (Т-150К+КПС-4), прикочування (МТЗ-80+С-11+ККШ-6). Закриття вологи та культивация – необхідні агротехнічні операції по підготовці ґрунту до посіву соняшника (проводяться вищезазначеними агрегатами). Перед посівом ярих культур проводиться оранка на глибину 20-22 см (Т-150К+ПЛН-5-35) та культивация.

Посів сільськогосподарських культур здійснюється за допомогою трактора МТЗ-80 та сіялки СПЧ-6. Догляд за посівами включає після посівне прикочування ґрунту, досходове та повсходове боронування (Т-70С+С-11+ЗОР0,7), внесення пестицидів (МТЗ-80+ОП-3200). При догляді за посівами соняшника є обов'язковим проведення по сходового боронування та саповки (МТЗ-80+КРН-4,2).

Збирання врожаю соняшника та зернових культур здійснюється залученою технікою іноземного виробництва.

Валовий збір продукції ВЗ, ц, визначається за формулою

$$ВЗ = У * Пк, \quad (2.2)$$

де ВЗ – валовий збір, ц;

У – урожайність (основної чи побічної) продукції відповідно основної, %;

Пк – площа вирощування даної культури, га,

Таблиця 2.3 - Виробництво продукції

Продукція	Площа, га	Урожайність ц/га	Валовий збір, ц
Озима пшениця	60	40	2400
Ячмінь	60	30	1800
Гречка	60	18	1080
Соняшник	60	15	900
РАЗОМ	240		6180

Загальна площа на всі види культур становлять 240 га, це на кожен вид продукції по 60 га. Загальний валовий збір по господарству становить 6180 ц.

Частина вирощеного врожаю залишиться на підприємстві для створення насіннєвого фонду та кормової бази для підсобного господарства. Решта зерна буде реалізовано.

Товарна продукція – це частина виготовленої підприємством валової продукції, яка призначеної для реалізації споживачам.

Вона розраховується в натуральній і вартісній (грошовій) формах (дивись таблицю 2.4). В кожному підприємстві вартість товарної продукції визначають за поточними цінами реалізації. Їх рівень залежить від каналів і строків реалізації товарів (продукції), якісних показників, кон'юнктури товарних ринків та інших чинників.

Таблиця 2.4 -Баланс використання продукції

Продукція	Валове виробництво	Насіннєвий фонд	Кормова база	Товарний фонд
Озима пшениця	2400	117	31	2252
Ячмінь	1800	117	29	1654
Гречка	1080	65	30	985
Соняшник	900	3,9	0	896,1
РАЗОМ	6180			5787,1

На реалізацію продукції озимої пшениці виділено 2252 ц, ячменю – 1654 ц, гречки – 985 ц, соняшника – 896,1 ц. Всього товарний фонд – 5787,1 ц.

Визначення потреби в матеріальних ресурсах — центральна ланка в плануванні матеріально-технічного постачання підприємства. Потреба в матеріальних ресурсах складається з потреби в ресурсах на основне виробництво, потреби на створення й підтримку перехідних запасів на кінець планового періоду та потреби на інші види господарської діяльності, у тому числі й невиробничу. Визначаючи потребу в матеріальних ресурсах, необхідно враховувати наявність засобів для їх покриття. Джерела покриття можуть бути

власними чи позиковими. Потреба в матеріальних ресурсах планується за всією номенклатурою матеріалів у вартісному й натуральному вираженні.

Прогноз потреби в матеріальних ресурсах визначається на підставі нормативних витрат та виходячи із площі по кожній сільськогосподарській культурі (дивись таблицю 2.5).

Таблиця 2.5 - Потреба в матеріальних ресурсах

№	Назва культури	Насіння		ПММ		Мін. добрива		Засоби захисту		Органіка	
		На 1га	всього	На 1га	всього	На 1га	всього	На 1га	всього	На 1га	всього
1	Озима пшениця	180	10800	86	5160	120	7200	1,4	84	40	2400
2	Ячмінь	180	10800	65	3900	80	4800	1,2	72	0	0
3	Гречка	100	6000	60	3600	110	6600	1	60	0	0
4	Соняшник	6	360	62	3720	180	10800	1	60	0	0
	Разом		27960		16380		29400		276		2400

Потреба в матеріальних ресурсах всього по насінню становить 27960 кг, по ПММ – 16380 кг, по мінеральним добривам – 29400 кг, по засобам захисту – 276 кг та по органіці – 2400 кг. Найбільшу потребу по насінню складають озима пшениця та ячмінь, а саме по 10800 кг. Найбільшу потребу по мінеральним добривам складає озима пшениця, а саме 5160 кг.

Виробнича діяльність підприємства завжди пов'язана з витратами. Насамперед це затрати на оплату праці найманих працівників, купівлю засобів виробництва, тобто устаткування, машин, обладнання, сировини, матеріалів, на оплату електроенергії та інше. І перш ніж розпочати виробництво тих чи інших товарів, підприємці вивчають попит і ціни на товари, потім розраховують витрати на виробництво товарів та очікувані доходи і на цій основі приймають остаточне рішення про організацію виробництва. Далі розраховують, яку кількість товарів вони зможуть запропонувати на ринку.

До основних статей витрат пов'язаних з виробництвом продукції відносять насіння та посівний матеріал, мінеральні та органічні добрива, пально-

мастильні матеріали, засоби захисту рослин, оплату праці, амортизаційні відрахування, орендну плату (дивись таблицю 2.6).

Таблиця 2.6 - Витрати на виробництво

№	Назва культури	Стаття витрат, грн.					Разом
		Насіння	Мін. добрива	Органічні добрива	ПММ	Засоби захисту	
1	Озима пшениця	194400	230400	720000	283800	23940	1452540
2	Ячмінь	108000	148800	0	214500	20520	491820
3	Гречка	120000	198000	0	198000	17100	533100
4	Соняшник	10800	356400	0	204600	17100	588900
	Всього	433200	933600	720000	900900	78660	3066360

Витрати на гречку складають 533100 грн., на соняшник 588900 грн. На вирощування ячменю витрачають 491820 грн., озима пшениця - 1452540 грн.

Створення всебічно розвинутого високопродуктивного сільського господарства вимагає відповідного рівня розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств. Матеріально-технічна база є найважливішою складовою частиною продуктивних сил і має багатогранне значення в розвитку аграрного виробництва.

Для здійснення виробництва, транспортування та зберігання зерна підприємство забезпечено технічними ресурсами та виробничими приміщеннями (дивись таблицю 2.7). Деякі технологічні операції проводяться за допомогою залученої техніки.

Таблиця 2.7 - Наявність технічних ресурсів

Назва	Балансова вартість, грн.
Т-150К	120000
Е-70С	85000
МТЗ-80	42000

ПЛН-5-35	12500
КСП-4	15200
ССТ-12	12000
С-11+3ОР0,7	0
КФ-5,4	0
УСМК	0
С-11+ККШ-6	14100
СПЧ-6	16000
КРН-4,2	0
ОП-3200	15400
БМ-6	18500
2ПТС-4	12500
РКС-6	0
СПС-4,2	12400
ГАЗ-53	0
КАМАЗ 5110	64000
КЗС	12000
Всього	
Ангар для техніки	32500
Зерносклад	38000
Разом	522100

Балансова вартість всіх технічних ресурсів становить 522100 грн.

Амортизація — це економічний процес , що кількісно відображає втрату основними засобами своєї вартості, яка амортизується, та її систематичний розподіл (перенесення) на заново створений продукт (виконану роботу, надану послугу) протягом строку їх корисного використання. При цьому під вартістю, що амортизується, розуміють первісну або переоцінену вартість основного засобу за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Класифікаційний перелік груп основних засобів та інших необоротних активів у Податковому кодексі:

група 1 — земельні ділянки;

група 2 — капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом;

група 3 — будівлі, споруди, передавальні пристрої;

група 4 — машини та обладнання, з них: електронно-обчислювальні машини, інші комп'ютерні програми, інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони;

група 5 — транспортні засоби;

група 6 — інструменти, інвентар (меблі);

група 7 — тварини;

група 8 — багаторічні насадження;

група 9 — інші основні засоби;

група 10 — бібліотечні фонди, архівні документи;

група 11 — малоцінні необоротні матеріальні активи;

група 12 — тимчасові (нетитульні) споруди;

група 13 — природні ресурси;

група 14 — інвентарна тара;

група 15 — предмети прокату;

група 16 — довгострокові біологічні активи.

Сума витрат на амортизаційні відрахування визначається за формулою

$$A = \frac{B_n \times H_a}{100}, \quad (2.3)$$

де B_n — балансова вартість основних засобів на початок планового року, грн.

H_a — норма відрахувань, %.

Річні норми амортизаційних відрахувань у % від балансової вартості в розмірах: 3 група – 2,5%, 4 група – 7%, 5 група – 8%.

Розрахунок амортизаційних відрахувань дивись в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 - Визначення амортизації

Основні засоби виробництва	Балансова вартість, грн.	Знос,%	Амортизація, грн.
Будівлі	70500	5	3525
Автотранспорт	64000	20	12800
Трактори	247000	20	49400
Комбайни	0	20	0
С/гмашини	128600	20	25720
Обладнання	12000	20	2400
Всього	522100		93845

Загальна балансова вартість складає 522100 грн.. Найбільшу частку займають трактори 247,0 тис.грн., найменшу – обладнання 12 тис.грн. Всього амортизація складає 93845 грн.. Найбільшу частину займають трактори 49,4 тис.грн., найменшу, відповідно, обладнання 2,4 тис.грн.

При недостатності коштів на придбання майна у власність підприємства можуть застосовувати такі форми залучення основних засобів як оренда і лізинг. Оренда – це угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку в обмін на платіж або серію платежів (це обумовлюється угодою про строкове і платне право на тимчасове користування об'єктом оренди).

Орендна плата – це кошти, що виплачуються орендарем орендодавцю за користування об'єктом оренди. Орендна плата має певну структуру (дивись таблицю 2.9).

Таблиця 2.9 - Визначення орендної плати

Орендна плата	Площа, га	Вартість 1 га, грн	%	Всього за 1 га	Всього, грн.
	225	26793,00	5	1339,65	301421,25

Підприємство орендує 225 га ріллі, вартість 1 га ріллі становить 26793 грн. Очікується, що за підсумками діяльності у плановому році воно має сплатити за 1 га 1339,65 грн. Всього за орендовану площу господарство має сплатити 301421,25 грн.

Визначення собівартості необхідно з багатьох причин, у тому числі для визначення рентабельності окремих видів продукції й виробництва в цілому, визначення оптових цін на продукцію, здійснення внутрішньовиробничого планування, визначення національного доходу в масштабах країни. Собівартість продукції - один з основних факторів формування прибутку. Якщо вона підвищилася, то за інших рівних умов розмір прибутку за цей період обов'язково зменшиться за рахунок цього фактора на таку ж величину. Між розмірами величини прибутку й собівартістю існує зворотньо-функціональна залежність. Чим менша собівартість, тим більший прибуток, і навпаки. Собівартість є однією з основних частин господарської діяльності й відповідно одним з найважливіших елементів цього об'єкта управління.

Страховання сільськогосподарської продукції — вид страхування, за яким предметом договору страхування є майнові інтереси, що не суперечать закону, пов'язані з відшкодуванням фінансових збитків, понесених страхувальником або іншою особою, визначеною страхувальником у договорі страхування, при вирощуванні, збиранні врожаю сільськогосподарських культур.

Розрахунок суми страхового внеску дивись в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 - Страхування врожаю

Вид продукції	Урожайність, ц/га	Валовий збір, ц	Ціна 1 ц, грн..	Вартість врожаю, грн..	Страхова ставка, %	Сума страхового внеску, грн.
Озима пшениця	40	2400	750	1800000	0,5	9000,00
Ячмінь	30	1800	550	990000	0,5	4950,00
Гречка	18	1080	950	1026000	0,5	5130,00
Соняшник	15	900	1400	1260000	0,5	6300,00

Разом		6180		5076000		25380,00
-------	--	------	--	---------	--	----------

Всього на страхування фермерське господарство витратить 25380 грн. Найбільша частка припадає на озиму пшеницю 9000 грн., найменша – ячмінь - 4900 грн.

Кошторис на виробництво представлено у таблиці 2.11. Розрахунок кошторису витрат здійснюється по елементам насіння та посівний матеріал, мінеральні та органічні добрива, засоби захисту рослин, паливо-мастильні матеріали, оплата праці, амортизація, орендна плата та інші витрати.

Таблиця 2.11 - Кошторис витрат на виробництво

Види витрат	Сума, грн.
Насіння та посівний матеріал	433200
Мінеральні добрива	933600
Органічні добрива	720000
Засоби захисту рослин	78660
ПММ	900900
Оплата праці	390960,00
Амортизація	93845
Орендна плата	301421,25
Страхові внески	25380,00
Інші	38779,66
Всього	3916745,91

Загалом на виробництво нових видів продукції підприємство витратить 3916745,91 грн. Витрати на посівний матеріал становить 433200 грн., Інші витрати становлять 1 % від усіх витрат.

Далі на основі попередніх розрахунків визначимо собівартість 1 ц продукції рослинництва (дивись таблицю 2.12).

Таблиця 2.12 - Розрахунок собівартості 1 ц продукції

№	Назва культур и	Насіння	Мін. добрива	Органічні добрива	ПММ	Засоби захисту	Оплата праці	Аморт	Оренда	Інші		Всього		собівартість
											Страхові внески		Валовий збір	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Озима пшениця	194400	230400	720000	283800	23940	129600,00	23461,25	75355,31	9694,92	6345,00	1696996,48	2400	707,08
2	Ячмінь	108000	148800	0	214500	20520	90000,00	23461,25	75355,31	9694,92	6345,00	696676,48	1800	387,04
3	Гречка	120000	198000	0	198000	17100	46080,00	23461,25	75355,31	9694,92	6345,00	694036,48	1080	642,63
4	Соняшник	10800	356400	0	204600	17100	125280,00	23461,25	75355,31	9694,92	6345,00	829036,48	900	921,15
	Всього	433200	933600	720000	900900	78660	390960,00	93845	301421,25	38779,66	25380,00	3916745,91	6180	633,78

Валовий збір по всіх культурах 6180 ц. собівартість озимої пшениці складає 707,08 грн., ячменю – 387,04 грн., гречки – 642,63 грн., та соняшнику 921,15 грн.

Отже даний напрям виробничої діяльності підприємства досить перспективним. Гарантований ринок збуту, наявність необхідних ресурсів та налагоджені ділові стосунки із споживачами забезпечать стабільне одержання прибутку.

2.6 План маркетингу

Для планування основних результатів господарської діяльності прийняті наступні ціни на реалізовані продукти з урахуванням аналізу сформованого рівня цін і можливості їхнього коливання в основних сегментах:

- ціна 1 ц озимої пшениці — 750 грн/ц;
- ціна 1 ц ячменю — 500 грн/ц;
- ціна 1 ц гречки — 970 грн/ц;
- ціна 1 ц соняшника — 1400 грн/ц.

При оформленні угод із продажу на договірній основі передбачена передоплата в розмірі 50%. Підприємство планує реалізовувати продукцію у першій половині маркетингового року (дивись таблицю 2.13).

Таблиця 2.13 – Виручка від реалізації продукції

Продукція	Місяці						Всього		
	Вересень		Жовтень		Листопад				
	Обсяг, ц	Ціна, грн/ц.	Обсяг, ц	Ціна, грн./ц	Обсяг, ц	Ціна, грн/ц.	Обсяг, ц	Ціна, грн./ц	Вартість , грн.
Озима пшениця	1351,2	750	450,4	750	450,4	750	2252	750	1689000
Ячмінь	413,5	550	827	550	413,5	550	1654	550	909700
Гречка		950	492,5	950	492,5	950	985	950	935750
Соняшник		1400	448,05	1400	448,05	1400	896,1	1400	1254540
Всього	1764,7		2217,95		1804,45		5787,1		4788990

За реалізовану продукцію підприємство очікує отримати кошти в сумі 4788990 грн. Найбільші надходження мають буди від продажу озимої пшениці -1689000 грн. та соняшника - 1254540. грн. Найменше надходжень має ячмінь - 909700 грн.

Основними споживачами соняшнику та зернових культур мають бути переробні підприємства або трейдери, які закупають продукцію на базисі поставки EXW (франко-елеватор). Для цього значна частина вирощеного

врожаю буде передана для зберігання на найближчий комбінат хлібопродуктів – ВАТ „Зміївського КХП” з наступною її реалізацією.

2.7 Фінансовий план

Для втілення проекту підприємству потрібен кредит у розмірі 3066360 грн., який планується отримати в СОД АППБ «Аваль» м. Харків. Наданий кредит буде використаний на придбання насіння, добрив, засобів захисту та пально-мастильних матеріалів. Строк надходження грошей на розрахунковий рахунок ФГ «Барвінок» — перша декада березня планового року. Підприємство здатне виконати умови банку, згідно з якими кредит буде наданий на строк 9 місяців під 30% річних. Нарахування та виплата відсотків за користування кредитом здійснюватимуться кожного місяця з моменту отримання кредиту до останнього місяця його використання включно. Сума кредиту повертається також в кінці кожного місяця.

Як заставу під кредит ФГ «Барвінок» пропонує власні основні засоби виробництва.

За користування банківським кредитом підприємство має сплатити 919908 грн.(дивись таблицю 2.14).

Таблиця 2.14 - Розрахунок нарахування відсотків

Показники	Сума, грн.
Потреба в кредиті – всього	3066360
в. т.ч. насіння та посівний матеріал	433200
ПММ	900900
Добрива та засоби захисту рослин	1732260
Період кредитування, місяців	12
Процентна ставка короткострокового кредиту, %	30
Плата по проценту за кредит, грн.	919908

Загальна потреба в кредиті становить 3066360 грн. Для придбання насіння та посівних матеріалів необхідно 433200 грн, на ПММ необхідно 900900 грн та на добрива та засоби захисту рослин 1732260 грн.

Кредит підприємство отримує на 12 місяців під 30% річних.

Таблиця 2.15 - Фінансові результати діяльності

Показники	Сума, грн.
Виручка від реалізації продукції	4788990
Матеріальні затрати	3916745,91
Відсотки за кредит	919908
Валовий прибуток	872244,09
Податок на прибуток 18%	157003,9358
Чистий прибуток	715240,15
Рентабельність, %	18

За підсумками діяльності у плановому році підприємство матиме чистий прибуток у розмірі 715240,15 грн, що забезпечить рентабельність на рівні 18 %.

2.8 Ризик і шляхи його зниження

Втілення проекту пов'язане з двома основними видами ризиків — виробничим та ринковим. Виробничий ризик зумовлюється можливим зменшенням обсягів виробництва продукції через несприятливі погодні умови, стихійні лиха, внаслідок чого підприємство не зможе отримати запланований прибуток.

Ринковий ризик пов'язаний із зниженням цін на продукцію. Зниження цін може відбутись у випадку, якщо основний споживач на ринку знизить закупівельні ціни, пропозиція продукції на ринку перевищуватиме попит, та з певних причин знизиться обсяг попиту на продукцію.

Підприємству можна частково знизити вплив ринкового ризику шляхом укладення форвардних договорів із споживачами продукції, в якому визначена ціна купівлі продовж року.

Рентабельність продукції (розрахунок наведено у фінансовому плані) показує, що підприємство зможе відшкодувати всі витрати та розрахуватися з усіма кредиторами у випадку зниження цін на продукцію на 29,1%.

3 ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Загальні положення

Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Безпека праці— умови праці на об'єктах матеріального виробництва, зокрема промисловості, транспорту тощо, що виключають вплив небезпечних і шкідливих факторів на працюючих. Безпека праці підтримується шляхом виконання комплексу заходів щодо запобігання травматизму, захворювань і аварій.

Система управління охороною праці підприємства є складовою, невід'ємною частиною загальної системи управління виробництвом. Її впровадження і функціонування реалізується шляхом визначення посадових обов'язків суб'єктів управління в господарстві стосовно завдань з охорони праці та сумлінного їх виконання. Вона побудована на основі Закону України «Про охорону праці», Наказу Мінсоцполітики від 29.08.2018 № 1240. «Про затвердження Правил охорони праці у сільськогосподарському виробництві», вимог ДСТУ OHSAS 18001:2010 «Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги» (далі - ДСТУ OHSAS 18001:2010).

Обладнання, під час експлуатації якого можливе виділення шкідливих речовин у повітря робочої зони, має бути обладнане місцевою вентиляцією. Пуск місцевої вентиляції має бути заблокований із пуском технологічного обладнання.

Рівень шуму виробничого обладнання не має перевищувати встановлених норм. У разі перевищення допустимих норм шуму робочої зони працівники мають бути забезпечені засобами індивідуального захисту органів слуху.

Струмopідвідні проводи до електрифікованих машин і установок у виробничих приміщеннях мають бути ізольовані і захищені від механічного пошкодження.

Трубопроводи, запірна арматура, насоси і вмістища, розміщені у теплицях, які використовують під час застосування гербіцидів та агрохімікатів, мають бути герметично закритими. Гальма засобів малої механізації (підвісних транспортних ліній, стрічкових транспортерів, електричних талів, візків, що переміщуються надгрунтовими реєстрами тощо), які застосовують під час збирання урожаю і транспортування його у складські приміщення, мають бути справними та зблокованими з пусковими пристроями. Вимоги безпеки під час експлуатації сільськогосподарської техніки.

Експлуатація сільськогосподарських машин (сільськогосподарських тракторів, їх причепів і змінних причіпних машин, систем складових частин та окремих технічних вузлів) має здійснюватися з урахуванням вимог експлуатаційної документації.

Вузли та елементи сільськогосподарських машин, що рухаються, обертаються та можуть становити небезпеку, мають бути огорожені захисними кожухами, які забезпечують безпеку працівників.

Перед виконанням робіт треба переконатися, що дроти повітряних ліній електропередач не буде зачіпати техніка, проїжджаючи під ними. Під час проїзду сільськогосподарської техніки потрібно дотримуватися безпечної дистанції.

3.2 Безпека польових робіт під час воєнного стану

З метою створення безпечних і безаварійних умов праці у суб'єктів господарювання сільського господарства та мінімізації ризиків виникнення нещасних випадків на виробництві під час проведення польових робіт в умовах воєнних (бойових) дій в Україні, Держпраці пропонує роботодавцям вжити такі заходи:

1) Заборонити проведення сільськогосподарських польових робіт у регіонах, що розташовані безпосередньо у зонах ведення бойових дій та на незначній відстані від них.

2) Перед проведенням польових робіт роботодавцям, спільно з представниками відповідних структурних підрозділів МВС та ДСНС, організувати перевірку сільськогосподарських угідь та прилеглих ділянок на предмет наявності снарядів, вибухових пристроїв та інших предметів і матеріалів, що створюють або можуть створити загрозу працівникам сільського господарства (особливо у зонах прилеглих до ведення бойових дій).

3) Перед проведенням польових робіт організувати позапланові інструктажі з питань охорони праці працівників щодо дій посадових осіб та виробничого персоналу суб'єктів господарювання у разі початку бойових дій (артилерійські обстріли, бомбардування тощо).

4) Розробити плани евакуації персоналу перед початком та під час проведення бойових дій та плани ліквідації аварійних ситуацій з мінімальним рівнем загрози життю та здоров'ю працюючих.

5) Забезпечити належний моніторинг за технічним станом сільськогосподарських машин, які планується використовувати під час польових робіт.

6) Організувати проведення польових робіт в умовах достатньої видимості, виключно у денний час.

7. Доставку, транспортування та ручне перенесення обладнання, устаткування, добрив та інших матеріалів до місця безпосереднього виконання робіт, потрібно здійснювати у відповідності до розроблених безпечних маршрутів, з якими ознайомлені усі працівники, які будуть виконувати зазначені роботи.

8. Вжити заходів щодо створення належних і безпечних умов праці, особливо в місцях концентрації працівників і устаткування, розташованих на значній відстані від населених пунктів, шляхом забезпечення у разі потреби надання

працівникам невідкладної медичної допомоги в польових умовах та створення пунктів обігріву (за необхідності).

9. Для організації оперативної комунікації між працівниками у полі та негайного інформування їх у разі створення небезпечної для їх життя та здоров'я ситуації, забезпечити машиністів тракторних бригад засобами зв'язку.

10. Забезпечити працівників, задіяних у виконанні весняно-польових робіт відповідним спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального та колективного захисту.

11. З метою мінімізації часу перебування працівників на відкритому просторі, особливо в зонах прилеглих до ведення бойових дій, заборонити виконання складних та/або довготривалих ремонтних робіт машин, механізмів, обладнання в польових умовах.

ВИСНОВОК

Бізнес-план – це документ, що містить обґрунтування дій у різних аспектах функціонування підприємства, спрямованих на реалізацію певного комерційного проекту або створення нового підприємства. Головною метою будь-якого бізнес-плану є отримання прибутку шляхом задоволення потреб споживачів, а засобом її досягнення мають стати нові продукти чи послуги. Розробка бізнес-плану дозволяє отримати відповіді на питання: як розпочати свою справу, як ефективно організувати виробництво, коли будуть отримані перші доходи, як швидко можна буде розраховуватися з інвесторами, як зменшити можливий ризик тощо.

Бізнес-план у різноманітних його формах призначений для різних цілей, і відповідно, для різних спеціалістів. Успіх підприємства залежить від того, наскільки успішно бізнес-план відповідає інтересам тих, на кого він розрахований.

Фермерське господарство “Барвінок” займається вирощуванням озимого жита, ячменю, кукурудзи та соняшнику. Площа для вирощування в плановому році озимої пшениці складатиме 60 га, ячменю – 60 га, кукурудза – 60 га, соняшнику – 60 га.

Загальна земельна площа фермерського господарства складає 240 га ріллі, з них 15 га ріллі – у власності фермерського господарства, 225 га ріллі – у користуванні фермерським господарством.

Для здійснення проекту підприємство потребує кредит у розмірі 3066360 грн, які будуть спрямовані на закупівлю матеріально-технічних ресурсів. Підприємство зможе виконати кредитні зобов’язання перед банком, якщо кредит буде виданий строком на 12 місяців під 30% річних.

Проведені попередні розрахунки господарської діяльності фермерського господарства “Барвінок” у 2026 році дають підстави стверджувати, що підприємство отримає чистий прибуток у сумі 715240,15 грн., що забезпечить рентабельність на рівні 18 відсотки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. — К.: Україна, 1996.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. К.: Вища школа, 2004.
3. Барроу К., Барроу П., Браун Р. Бізнес-план: Практик. Посіб.: -К.: Знання, КОО, 2011.
4. Буткевич С. А., Бізнес - план як інструмент управління(структура та розробка)// Актуальні проблеми економіки. - 2013. - №2. с 79-82.
5. Величко В. Етапи розробки бізнес-плану підприємства//Економіка України. - 2012. - № 5. - С42-47.
6. Гаєць В.М. Перспективи аграрних трансформацій та їх вплив на розвиток подій в економіці України // Економіка АПК. – 2006 - № 7 – С. 11-19.
7. Положення про типовий бізнес-план: Затв. Наказом Фонду державного майна України від 26.10.94.№301//Підприємництво і ринок України. - 1994. - №11.
8. Тарасюк Г. М., Шваб Л. І., Планування діяльності підприємств: Навч. Посіб. - К.: Каравела, 2013.
9. Економіка підприємства: Підручник/ за ред. Покропивного С.Ф. – К.:КНЕУ, 2001
10. Іванова І.В. Менеджмент підприємства. Практикум: Навч. посібник. — К.:КНТЕУ, 2003
11. Ільїн В.Ю. Розвиток відносин власності на селі в умовах корпоратизації //Економіка АПК. – 2013 - № 10 – С. 54-62.
12. Луценко Ю.О. Потенціал акціонерного сектору агропромислового комплексу //Економіка АПК, - № 6, 2017, - С. 112- 116
13. Мацібора В.І. Економіка сільського господарства. К.: Вища школа, 2015.

